

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلسله عقیده اسلام ۲۴

چگونگی ایمان به کتابهای آسمانی

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام على
رسول الله و على آله و اصحابه الى يوم الدين و
اما بعد :

ایمان به کتابهای الله تعالی مشتمل بر تعدادی جوانب است که نصوص بر واجب بودن، و معتقد بودن و بیان آن دلالت دارد تا این رکن بزرگ از ارکان ایمان تحقق یابد و آن عبارتند از:

۱. تصدیق قاطع به اینکه تمام آنها از جانب الله عزوجل نازل شده و کلام الله تعالی می باشند و الله تعالی به حقیقت آنگونه که لایق به خود اوست و بر وجهی که اراده کرده، به آن تکلم نموده است. الله تعالی می فرماید: ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ۝ نَزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابُ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ۝ مِّن قَبْلُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَأَنزَلَ الْفُرْقَانَ ۝ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۝ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ۝﴾ آل عمران ۲-۴.

«الله است که هیچ معبود بحقی جز او نیست همیشه زنده و پابرجا است. این کتاب را در حالیکه مؤید آنچه پیش از خود می باشد به حق بر تو نازل کرد و تورات و انجیل را پیش از آن برای هدایت مردم فرستاد و فرقان را نازل کرد کسانی که به آیات خداوند کفر ورزیدند بی تردید عذابی سخت خواهند داشت و خداوند شکست ناپذیر و صاحب انتقام است.»

الله عزوجل خبر می دهد که این کتابها: تورات، انجیل و قرآن از نزد او هستند و این دلالت دارد بر اینکه به آنها تکلم نموده و آنها از او آغاز شده اند و مربوط به غیر او نیستند و برای همین در آخر آیه وعده می دهد که هرکس به آیات خداوند کفر ورزد دچار عذاب شدیدی خواهد شد.

و از تورات خبر داده است: ﴿إِنَّا أَنزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ﴾ مائده ۴۴

«ما تورات را نازل کردیم که در آن هدایت و نور است.»

الله تعالی بیان می کند که او کسی است که تورات را نازل نموده و آنچه در آن است هدایت و نور از جانب اوست و الله تعالی در آخر آیه روشن می کند که تورات کلام اوست و در مورد یهود اینگونه خبر می دهد: ﴿أَفَتَطْمَعُونَ أَن يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ خَلُفْتُهُ مِّنْ بَعْدِ مَا عَقِلُوهُ﴾ بقره ۷۵.

«آیا امید دارید که به شما ایمان بیاورند در حالیکه دسته از آنها کلام خدا را شنیدند سپس بعد از اینکه آن را فهمیدند تحریف نمودند.»

کلام خدا را شنیدند سپس آن را تحریف کردند که آن تورات می باشد. سدی و ابو زید و جمعی از مفسرین این را گفته اند.

خداوند در مورد انجیل می فرماید: ﴿وَلْيَحْكُمْ أَهْلُ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فِيهِ﴾ مائده ۴۷.

«اهل انجیل باید به آنچه خداوند در آن نازل کرده حکم نمایند» یعنی به اوامر و نواهی که از کلام خداوند است.

و در مورد قرآن کریم می فرماید: ﴿الرَّ كِتَابٌ أُحْكِمَتْ

ءَايَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ ﴿١ هود

الر. کتابی است که آیات آن استحکام یافته سپس از جانب حکیمی آگاه به روشنی بیان شده است.﴾

۲. ایمان به اینکه تمام آنها به سوی عبادت کردن الله تعالی به تنهایی و آنچه خیر، هدایت، نور و روشنایی آمده است، دعوت می کنند.

الله تعالی می فرماید: ﴿مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ آل عمران ۷۹.

«هیچ بشری را نسزد که خداوند به او کتاب و حکم و پیامبری را بدهد سپس او به مردم بگوید به جای خدا مرا پرستید.»

خداوند بیان می کند که برای هیچ بشری شایسته نیست که خداوند به او کتاب و حکم و نبوت را بدهد و او به مردم امر کند که او را به جای معبود به خدایی برگیرند. همانا کتابهای خداوند آمده اند تا عبادت برای الله تعالی خالص شود. و خداوند روشن می کند که کتابهای او به حق و هدایت آمده اند:

﴿نَزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابُ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنْزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴿٣﴾ مِنْ قَبْلُ هُدًى لِلنَّاسِ﴾ آل عمران ۳-۴.

«این کتاب را در حالیکه مؤید آنچه پیش از خود می باشد به حق بر تو نازل کرد و تورات و انجیل را پیش از آن برای هدایت مردم فرستاد»

و آیات دیگری در این باره وجود دارد که متضمن این است کتابهای الله تعالی با هدایت و نور از جانب او آمده اند.

۳. ایمان به اینکه کتابهای الله تعالی تصدیق کننده همدیگرند و بین آنها تناقض و تعارضی نیست همانگونه که الله تعالی در قرآن می فرماید:

﴿وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ﴾ مائده ۴۸.

«و (این) کتاب را به راستی تصدیق کننده کتابی که پیش از آن است و بر آن حاکم و شاهد است بر تو نازل کردیم» و در مورد انجیل می فرماید: ﴿وَأَتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ﴾ مائده ۴۶.

«و ما انجیل را که در آن هدایت و نور است و تصدیق کننده تورات است فرو فرستادیم.»

ایمان به اینها واجب است و اینکه کتابهای خداوند از تمام تناقضات و تعارضات بدور هستند و این از بزرگترین ویژگی کتابهای خداوند نسبت به کتابهای مخلوقات و کلام خدا نسبت به کلام خلق می باشد. زیرا در کتابهای مردم نقص، خلل و تعارض وجود دارد.

همانگونه که خداوند در وصف قرآن می فرماید: ﴿وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴿٨٢﴾﴾ نساء ۸۲ «اگر آن از جانب غیر خداوند بود در آن اختلاف بسیاری را می یافتند.»

۴. ایمان به آنچه الله عزوجل در کتابش بر وجه خصوص نام برده است و تصدیق آن و آنچه الله و رسولش از آن خبر داده اند، واجب است و این کتابها عبارتند از:

أ. تورات؛

و این کتاب خداست که بر موسی علیه السلام فرو فرستاد. می فرماید: ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ بَصَائِرَ لِلنَّاسِ﴾ قصص ۴۳.

«و به راستی پس از آنکه نسلهای نخستین را هلاک کردیم به موسی کتاب دادیم که رهنمود و رحمتی برای مردم بود» و در حدیث طولانی شفاعت که شیخین از انس بن مالک بصورت مرفوع روایت می کند آمده: «فَيَأْتُونَ إِبْرَاهِيمَ فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَيَذْكُرُ خُطْبَتَهُ الَّتِي أَصَابَهَا وَلَكِنْ أَتَيْتُ مُوسَى عَبْدًا أَنَاهُ اللَّهُ التَّوْرَةَ وَكَلِمَةً تَكْلِيمًا» (مسلم ۱۹۳)

«پیش ابراهیم می روند. می گوید: کار من نیست و خطایش را بازگو می نماید که مرتکب آن شده است می گوید پیش موسی بروید بنده ای است که خداوند تورات را به او داده و با او سخن گفته است.»

خداوند تورات را به صورت لوحهای نوشته شده به موسی داد و در مورد آن می فرماید:

﴿وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَاحِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ﴾ اعراف ۱۴۵.

«و در تورات برای او در هر موردی پندی، و برای هر چیزی تفصیلی نگاشتیم.»

ابن عباس رضی الله عنه می گوید: (برید ألواح التوراة) «لوحهای تورات منظور است». و در حدیثی که

ابوهریره روایت می کند آدم به وسیله آن به موسی استدلال می کند. پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرماید: «قَالَ لَهُ آدَمُ يَا مُوسَى اصْطَفَاكَ اللَّهُ بِكَلَامِهِ وَخَطَّ لَكَ التَّوْرَةَ بِيَدِهِ» (بخاری (۶۶۱۴)، و مسلم (۲۶۵۲))

«آدم به او گفت: ای موسی خداوند تو را با کلامش برگزید و تورات را با دست خود برایت نوشت.»
و تورات بزرگترین کتابهای بنی اسرائیل است که در آن شریعت و احکامشان که خداوند بر موسی نازل کرده به تفصیل آمده است و انبیاء بنی اسرائیل که بعد از موسی آمدند به آن عمل می کردند.

الله تعالی می فرماید: «إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ نَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّيْبِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءً» مائده ۴۴.

«ما تورات را که هدایت و نور در خود دارد، نازل کردیم. پیامبرانی که (در برابر احکام الهی) تسلیمند، برای یهود و (همچنین) عالمان ربانی و احبار به آنچه از کتاب خدا حافظ گردانده شده اند و بر آن گواه بودند، به آن حکم می کنند»
و خداوند در کتابش از تحریف و تبدیل تورات توسط یهود خبر داده که توضیح این موضوع ان شاء الله خواهد آمد.

ب. انجیل:

آن کتاب خداوند است که بر عیسی بن مریم علیهما السلام نازل فرمود. می فرماید: «وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَرِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ

فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ» مائده ۴۶.

«و در پی آن عیسی فرزند مریم را، تصدیق کننده آنچه پیش از او بود - که تورات است - فرستادیم و به او انجیل را که هدایت و نور در خود داشت و تصدیق کننده آنچه پیش از آن بود که تورات است و هدایت و پند برای پرهیزگاران، به او دادیم.»

خداوند انجیل را برای تصدیق و تأیید تورات نازل فرمودند
کما اینکه در آیه گذشته تقدیم گردید.

دسته ای از علما می گویند (تفسیر ابن کثیر (۲ / ۳۶):
انجیل با تورات جز در احکام کمی مخالفت نداشت
همانگونه که خداوند از زبان مسیح خبر می دهد که به
بنی اسرائیل گفت: «وَلَا حِلَّ لَكُمْ بِعَصِ الْأَذَى حُرْمَ عَلَيْكُمْ» آل عمران ۵۰

«پاره ای از آنچه را که بر شما حرام گردیده حلال کنم.»
الله تعالی در کتابش خبر داده که تورات و انجیل بر بشارت پیامبر ما، محمد صلی الله علیه وسلم گواه هستند. می فرماید: «الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ» اعراف ۱۵۷

«کسانی که از رسولی پیروی می کنند که پیامبر درس ناخوانده ای است که او را نزد خویش در تورات و انجیل نوشته می یابند»
و از تحریفات انجیل به مانند تورات به امید خداوند سخن به میان خواهیم آورد.

ج. زبور:

آن کتاب خداوند است که بر داود علیه السلام نازل نمود.
خداوند می فرماید: «وَأَتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا» نساء ۱۶۳
«و به داود زبور دادیم»

قتاده در تفسیر این آیه می گوید: «کنا نحدث أنه دعاء علمه الله داود وتحميد وتمجيد لله عز وجل ليس فيه حلال ولا حرام ولا فرائض ولا حدود» «ما می دانیم که آن دعاهایی بود که خداوند به داود آموخت و شامل حمد و ستایش برای الله عزوجل بود و در آن از حلال و حرام و فرائض و حدود بحثی نبود.»

د. صحف ابراهیم و موسی:

ذکر آن در دو سوره از کتاب خدا آمده است. ابتدا در سوره نجم، الله تعالی می فرماید:
«أَمْ لَمْ يُنَبِّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَىٰ ۖ وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّىٰ» آلآ ۲۷
«وَأَزْرَأَ وَزَّرَ أُخْرَىٰ» آلآ ۲۸
وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ» نجم ۳۶-۳۹

«آیا به آنچه که در صحیفه های موسی بود، خبر داده نشد؟ (یا از آنچه در صحف ابراهیم بوده است، با خبرش نکردند اند؟) ابراهیمی که (وظیفه خود را) به بهترین وجه ادا کرده است. (در صحف ایشان آمده است) که هیچکس بار گناهان دیگری را بر دوش نمیکشد. و اینکه برای انسان پاداش و بهره ای نیست جز آنچه خود کرده و برای آن تلاش نموده است»
سپس در سوره اعلی، می فرماید: «قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّىٰ» وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّىٰ» بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا

﴿وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَثَقَى﴾ إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ﴿صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى﴾ اعلیٰ ۱۴-۱۹
 «به راستی هر که پاک گشت، رستگار شد و نام پروردگارش را یاد کرد، و نماز گزارد. حق این است که زندگی دنیا را بر می گزینید و آخرت بهتر و ماندگارتر است. بی گمان این (گفته) در صحیفه های نخستین (هم) بود. صحیفه های ابراهیم و موسی».

خداوند از قسمتی که در این صحف از وحی آمده و بر ابراهیم و موسی علیهما السلام نازل شده خبر می دهد. و علم آن نزد خداوند است.

هـ. قرآن عظیم:

آن کتاب خداست که بر پیامبر ما، محمد صلی الله علیه وسلم که تصدیق کننده کتابهای پیشین و شاهد و حاکم بر آنهاست نازل فرمود و آن آخرین، اشرفترین و کاملترین کتابی است که خداوند نازل نموده و نسخ کننده کتابهای قبل از خود می باشد و دعوت او شامل تمام انس و جن می گردد. خداوند می فرماید:

﴿وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ﴾ مائده ۴۸

«و (این) کتاب را به راستی تصدیق کننده کتابی که پیش از آن است و بر آن شاهد و حاکم است بر تو نازل کردیم» و می فرماید: ﴿قُلْ أَيْ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلْ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ﴾ انعام ۱۹

«بگو شهادت چه کسی از همه بهتر است؟ بگو خدا میان من و شما شاهد است و این قرآن به من وحی شده تا به وسیله آن شما و هر کس را که پیام به او می رسد بترسانم» و می فرماید: ﴿تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا﴾ فرقان ۱
 «با برکت است کسی که فرقان را بر بنده اش نازل فرمود تا برای تمام دنیا ترساننده باشد»

قرآن اسمهای زیادی دارد که مشهورترین آنها: قرآن، فرقان، کتاب، تنزیل و ذکر است. ایمان به این کتابها بر آنچه در نصوص آمده از ذکر نامها و آنچه در آن نازل شده و هر آنچه الله و رسولش صلی الله علیه وسلم از آن خبر داده اند و آنچه از سرگذشت آنها برای ما بازگو شده است، واجب است.

۵. اعتقاد راسخ به اینکه تمام کتابها و صحفی که خداوند بر رسولان نازل کرده به وسیله قرآن کریم نسخ شده اند و برای هیچکس از جن یا انس و پیروان کتابهای سابق و نه غیر آنها روا نیست که بعد از آمدن قرآن، خداوند را جز با آن عبادت کنند یا اینکه به غیر آن حکم نمایند. و دلیل بر این مورد در کتاب و سنت فراوان است.

الله تعالی می فرماید: ﴿تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا﴾ فرقان ۱
 «با برکت است کسی که فرقان را بر بنده اش نازل فرمود تا برای تمام دنیا ترساننده باشد»

و میفرماید: ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ مائده ۱۵-۱۶

«ای اهل کتاب پیامبر ما به سوی شما آمده است که بسیاری از کتاب که پوشیده می داشتید برای شما بیان می کند و از بسیاری درمیگذرد. قطعاً برای شما از جانب خداوند روشنایی و کتابی روشنگر آمده است. خداوند هر که از خشنودی او پیروی کند به وسیله آن به راههای سلامت رهنمون می شود و به توفیق خویش آنان را از تاریکیها به سوی روشنایی بیرون می برد و به راهی راست هدایتشان می کند».

خداوند به پیامبرش صلی الله علیه وسلم امر می کند که بین اهل کتاب به قرآن حکم نماید: ﴿فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ﴾ مائده ۴۸
 «بین آنها به آنچه خداوند نازل نموده حکم نما و از هوا و آرزوی آنها بعد از آنکه حق آمد تبعیت نکن» و همچنین می فرماید: ﴿وَأَنِ احْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ أَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ﴾ مائده ۴۹

«و میان آنها به آنچه خداوند نازل نموده داوری کن و از هواهایشان پیروی مکن و از آنان بر حذر باش مبادا تو را در بخشی از آنچه خداوند بر تو نازل کرده به فتنه دراندازد».

و از سنت حدیث جابر بن عبد الله رضی الله عنه است که عمر بن خطاب رضی الله عنه با کتابی که از اهل کتاب بود پیش پیامبر صلی الله علیه وسلم آمد و آن را بر پیامبر صلی الله علیه وسلم خواند پیامبر صلی الله علیه وسلم عصبانی شد و

فرمود: «أَمْتَهُوْكُمْ فِيْهَا يَا ابْنَ الْخَطَّابِ وَالَّذِي نَفْسِيْ بِيَدِهِ لَقَدْ جِئْتُكُمْ بِهَا بَيْضَاءَ نَفْيَةٍ لَا تَسْأَلُوهُمْ عَنْ شَيْءٍ فَيُخْبِرُوكُمْ بِحَقِّ فَتَكْذِبُوا بِهِ أَوْ بِبَاطِلٍ فَتَصْذِقُوا بِهِ وَالَّذِي نَفْسِيْ بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ مُوسَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ حَيًّا مَا وَسَعَهُ إِلَّا أَنْ يَنْتَعِنِي» (مسند امام أحمد: ۳ / ۳۸۷)

«ای پسر خطاب آیا در آن در تعجب هستی؟! قسم به کسی که نفس من به دست اوست برای شما آن روشن کننده پاک را آوردم. شما چیزی از آنها نمی پرسید پس به حق به شما خبر می دهند پس به وسیله آن آنها را تکذیب می کنید یا به باطل خبر می دهند شما به وسیله آن آنها را تصدیق می کنید قسم به کسی که نفس من به دست اوست اگر موسی زنده بود چاره ای جز پیروی از من نداشت».

این بحث مختصری از کتابهای الله تعالی می باشد که واجب است به آن و آنچه در قرآن بر وجه خصوص آمده معتقد باشیم. ان شاء الله در یک مبحث مستقل خواهد آمد.

حال توضیحی بر تورات و انجیل و کتابهای دیگری که نازل شده و دچار تحریف شده اند و اینکه قرآن از آن تحریف مصون مانده است خواهیم داد.

تحریف کلام خدا توسط اهل کتاب:

خداوند عزوجل در قرآن کریم از تحریف، تغییر و تبدیل توسط اهل کتاب بر کتابهای الله تعالی که بر آنها نازل شده خبر می دهد.

الله تعالی در حق یهود می فرماید: ﴿أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ تُحَرَّفُوهٖ مِنْ بَعْدٍ مَا عَقِلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ (بقره ۷۵)
«آیا امید دارید که به شما ایمان بیاورند در حالیکه دسته از آنها کلام خدا را می شنوند سپس بعد از اینکه آن را می فهمند و در حالیکه می دانستند آن را تحریف می نمودند» و می فرماید: ﴿مِنَ الَّذِينَ هَادُواْ وَخَرَفُوْا أَلَسَمَ عَنْ مَّوَاضِعِهِ﴾ (نساء ۴۶)

«و کسانی از اهل یهود کلام را از جایگاه خود تحریف می کنند».

الله تعالی از نصاری خبر می دهد می فرماید: ﴿وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرِيُّ أَخَذْنَا مِيثَقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُوا بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ ۚ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ﴾ (٥)
«يَتَأْهَلُ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِّمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ» (مائده ۱۴-۱۵)

«و کسانی که گفتند ما نصاری هستیم پیمان گرفتیم و بخشی از آنچه به آن اندرز داده شده بودند فراموش کردند و ما تا روز قیامت میانشان دشمنی و کینه افکنیم و به زودی خدا

آنان را از آنچه می کردند باخبر می سازد. ای اهل کتاب پیامبر ما به سوی شما آمده است که بسیاری از کتاب که پوشیده می داشتید برای شما بیان می کند و از بسیاری درمی گذرد».

آیات دلالت دارند بر اینکه یهود و نصاری کتابهای نازل شده بر خودشان را تحریف نموده اند. و این تحریف گاهی با زیاد کردن و گاهی با کم کردن بوده است.

دلیل بر زیاد کردن آن این سخن الله تعالی می باشد: ﴿قَوْلٌ لِّلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لَيْسَتْ بِهَا مِنْهُ قَلِيلًا قَوْلٌ لَهُمْ مِّمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِّمَّا يَكْتَسِبُونَ﴾ (بقره ۷۹)

«ویل به حال کسانی که کتاب را با دستانشان نوشتند سپس می گویند این از جانب خداست تا با بهایی بی ارزش بفروشند پس ویل به حال آنها از آنچه با دستهایشان نوشتند و ویل به حال کسانی که آن را بدست آوردند».

و دلیل بر نقصان آن این فرموده الله تعالی است: ﴿يَتَأْهَلُ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِّمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ» (مائده ۱۵)

«ای اهل کتاب پیامبر ما به سوی شما آمده است که بسیاری از کتاب که پوشیده می داشتید برای شما بیان می کند» و می فرماید: ﴿قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ لَجَعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا﴾ (انعام ۹۱)

«بگو چه کسی آن کتابی را که موسی آورده نازل کرده که برای مردم روشنایی و هدایت است آن را بصورت ورقه هایی در می آورید از آن آشکار و بسیاری را پنهان می کنید».

تحریف تورات و انجیل و دلیل بر آن:

این خلاصه ای از تحریف کلام خداوند و کتابهای او توسط اهل کتاب بود. اما در مورد تورات و انجیل دلایلی که گذشت و دلایلی دیگر نیز بر وجود داشتن تحریف در آن دو حکایت دارد.

از دلایل تحریف تورات این فرموده الله تعالی است: ﴿قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ فَجَعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا وَعُلِّمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩١﴾﴾ انعام ۹۱

«بگو چه کسی آن کتابی را که موسی آورده نازل کرده که برای مردم روشنایی و هدایت است آن را بصورت ورقه هایی در می آورید از آن آشکار و بسیاری را پنهان می کنید در صورتیکه چیزی که نه شما و نه پدرانتان نمی دانستید به شما آموخته شد. بگو: خدا. سپس بگذار تا در ژرفای خود به بازی مشغول شوند».

در تفسیر این آیه آمده است: (**أَي تَجْعَلُونَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى فِي قَرَاطِيسٍ تَضَعُونَهُ فِيهَا لَيْتُمْ لَكُمْ مَا تُرِيدُونَ مِنَ التَّحْرِيفِ وَالتَّبْدِيلِ وَكُتِمَ صِفَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَذْكُورَةُ فِيهِ**)

«یعنی کتابی که موسی آورده بود آنها آن را در ورقه هایی قرار دادند تا بدین وسیله تبدیل را به اتمام برسانند و صفت پیامبر صلی الله علیه وسلم که در آن ذکر شده است، را پنهان داشتند».

و می فرماید: ﴿أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ تَحَرَّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوا﴾ بقره ۷۵

«آیا امید دارید که به شما ایمان بیاورند در حالیکه دسته از آنها کلام خدا را می شنوند سپس بعد از اینکه آن را می فهمند تحریف می نمایند».

سدی در تفسیر این آیه می گوید: **هِيَ التَّوْرَةُ حَرْفُوهَا** «آن تورات است که تحریف کردند» و ابن زید می گوید: **(التَّوْرَةُ الَّتِي أَنْزَلَهَا عَلَيْهِمْ يَحْرَفُونَهَا يَجْعَلُونَ الْحَلَالَ فِيهَا حَرَامًا وَالْحَرَامَ فِيهَا حَلَالًا وَالْحَقَّ فِيهَا بَاطِلًا وَالْبَاطِلَ فِيهَا حَقًّا)** «توراتی که بر آنها نازل شد را تحریف کردند و حلال آن را حرام و حرام آن را حلال و حق آن را باطل و باطل آن را حق قرار دادند».

و دلیل تحریف انجیل این سخن الله تعالی است: ﴿وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرِي أَخَذْنَا مِيثَقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ ۚ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٥﴾﴾

يُبَيِّرُ لَكُمْ كَثِيرًا مِّمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ ﴿١٤﴾ مائده ۱۴-۱۵

«و کسانی که گفتند ما نصاری هستیم پیمان گرفتیم و بخشی از آنچه به آن اندرز داده شده بود را فراموش کردند و ما تا روز قیامت میانشان دشمنی و کینه افکندیم و به زودی خدا آنان را از آنچه می کردند باخبر می سازد. ای اهل کتاب پیامبر ما به سوی شما آمده است که بسیاری از کتاب که پوشیده می داشتید برای شما بیان می کند و از بسیاری درمی گذرد».

بعضی از امامان تفسیر در تفسیر آیه اخیر می گویند: **أَي بَيِّنَ مَا بَدَلُوهُ وَحَرَفُوهُ وَأَوَّلُوهُ وَافْتَرَوْا عَلَى اللَّهِ فِيهِ وَبَسُكْتَ عَنْ كَثِيرٍ مِّمَّا غَيَّرُوهُ وَلَا فَائِدَةَ فِي بَيَانِهِ** (تفسیر ابن کثیر ۳ / ۶۳).

«یعنی آنچه را که تبدیل، تحریف، تأویل کردند و آنچه را که در آن بر خداوند دروغ بستند، بیان می کند و از بسیاری که تغییر دادند و فائده ای در بیان کردن آن نیست سکوت می نماید».

این آیات بر وقوع تحریف و تبدیل در تورات و انجیل حکایت دارد. و برای همین است که علمای مسلمین اتفاق نظر دارند بر اینکه تورات و انجیل دچار تحریف و تغییر شده اند.

محفوظ ماندن قرآن از تحریف و حفظ نمودن آن توسط خداوند و دلیل بر آن:

اما قرآن عظیم از آنچه بر کتابهای گذشته از تحریف و تبدیل روی داده، سالم مانده است و خداوند آن را حفظ

نموده و از آن صیانت می نماید همانگونه که خود از آن خبر می دهد:

﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ (حجر ۹)
«بی گمان ما قرآن را فرو فرستاده ایم و به راستی ما نگهبان آن هستیم». طبری در تفسیر این آیه می گوید: **«قال وإننا للقرآن لحافظون من أن يزاد فيه باطل ما ليس منه، أو ينقص منه ما هو منه من أحكامه وحدوده وفرائضه»** (تفسیر ابن جریر ۱۴ / ۷).

«ما محافظ قرآن هستیم و نمی گذاریم در آن باطل وارد یا چیزی از احکام، حدود و فرائض کم شود». همانگونه که خداوند در آیات دیگری از تمام و کامل بودن احکامش در قرآن و تفصیل و تنزیه آن از هرچه باطل است خبر داده است. می فرماید: ﴿لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ﴾ (فصلت ۴۲)
«باطل به هیچ صورتی در آن راه نمی یابد از طرف حکیم ستوده صفات نازل شده است» و می فرماید:

﴿الرَّ كِتَبٌ أَحْكَمْتُ ءَايَتُهُ ثُمَّ فَضَّلْتُ مِنْ لَّدُنْ حَكِيمٍ﴾
خَبِيرٌ (هود ۱)

«الر. کتابی است که آیات آن استحکام یافته سپس از جانب حکیمی آگاه به روشنی بیان شده است» و می فرماید:
﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ﴾ (ن) **﴿إِنْ عَلَيْنَا جَمْعُهُ وَقُرْءَانُهُ﴾** (ص) قیامت ۱۶-۱۷

«زبان را زود به حرکت در نیاور تا در خواندن قرآن شتابزدگی به خرج دهی. جمع کردن و خواندن آن بر عهده ماست».

این آیات بر اینکه خداوند قرآن را بصورت لفظی و معنایی از ابتدای نزول آن تا زمانی که خداوند آن را به سوی خود بالا می برد از هرگونه تغییر یا تبدیل به طور کامل حفظ نموده است، دلالت دارند. از این رو تعلیم آن را به پیامبرش صلی الله علیه وسلم سپرده سپس در سینه اش جمع نموده و برایش بیان کرده و آن را در سنت مطهرش تفسیر نموده است. سپس خداوند برای جلوگیری از تجاوز، به وسیله مردانی آن را در سینه هایشان و در اوراقی نسل به نسل و قرن به قرن حفظ نمودند. پس از هرگونه باطل سالم ماند؛ کوچک و بزرگ در زمانها و شهرهای مختلف آن را می خوانند تازه و شاداب همانگونه که از جانب خداوند بر رسولش صلی الله علیه وسلم نازل شده است.

علما در این مقام و جایگاه به نکته ظریفی هشدار داده اند که مربوط به جواز تحریف بر تورات و عدم جواز آن بر قرآن است بر آنچه ابو عمرو دانی از ابی حسن منتاب روایت می کند که گفت: **«كُنْتَ يَوْمًا عِنْدَ الْقَاضِي أَبِي**

إِسْحَاقَ إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِسْحَاقَ فَقِيلَ لَهُ: لِمَ جَازَ التَّبْدِيلَ عَلَى أَهْلِ التَّوْرَةِ وَلَمْ يَجْزَ عَلَى أَهْلِ الْقُرْآنِ؟ فَقَالَ الْقَاضِي: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي أَهْلِ التَّوْرَةِ ﴿يَمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ﴾ (مائدة ۴۴)
فَوَكَّلَ الْحَفِظَ إِلَيْهِمْ فَجَازَ التَّبْدِيلَ عَلَيْهِمْ.
وَقَالَ فِي الْقُرْآنِ ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ (حجر ۹)

فلم يجوز التبديل عليهم. قال: فمضيت إلى أبي عبد الله المحاملي فذكرت له الحكاية فقال: "ما سمعت كلاماً أحسن من هذا"

«روزی نزد قاضی ابو اسحاق اسماعیل بن اسحاق بودم. به او گفته شد: چرا اجازه تبدیل در حق اهل تورات داده شده اما به اهل قرآن داده نشده است؟ قاضی گفت: خداوند در مورد اهل تورات می فرماید: «به آنچه از کتاب خدا حافظ گردانده شده اند» پس حفظ آن به آنها سپرده شد پس اجازه تبدیل در آن داده شده است. و در قرآن می فرماید: «بی گمان ما قرآن را فرو فرستاده ایم و به راستی ما نگهبان آن هستیم» پس اجازه تبدیل در آن داده نشده است. گفت: پس به سوی ابو عبدالله محاملی رفتم و داستان را برایش تعریف نمودم. گفت: کلامی زیباتر از این نشنیدم».

ثمرات ایمان به کتابهای آسمانی:

ایمان به کتابهای آسمانی آثار عظیم و بزرگی بر مؤمن به همراه دارد که از آنجمله:

۱. شکر نمودن الله تعالی بخاطر لطف و عنایتش نسبت به بندگان که کتابهایی که متضمن ارشاد و هدایت ایشان است و در آن خیر و صلاح دنیا و آخرتشان موجود است را نازل فرموده است.

۲. آشکار گشتن حکمت الله تعالی از آن جهت که این کتابها را برای هر امتی مناسب حالشان تشریع نموده و ختم کننده تمام کتابها، قرآن عظیم را مناسب حال تمام مخلوقات در عصرها و شهرها تا برپایی قیامت مقرر کرده است.
۳. اثبات صفت کلام برای الله تعالی و اینکه کلام او شبیه کلام مخلوقات نیست و مخلوقات از آوردن کلامی به مانند آن عاجزند.

وصلی الله وسلم علی نبینا محمد وعلی آله وصحبه أجمعین.
وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین.